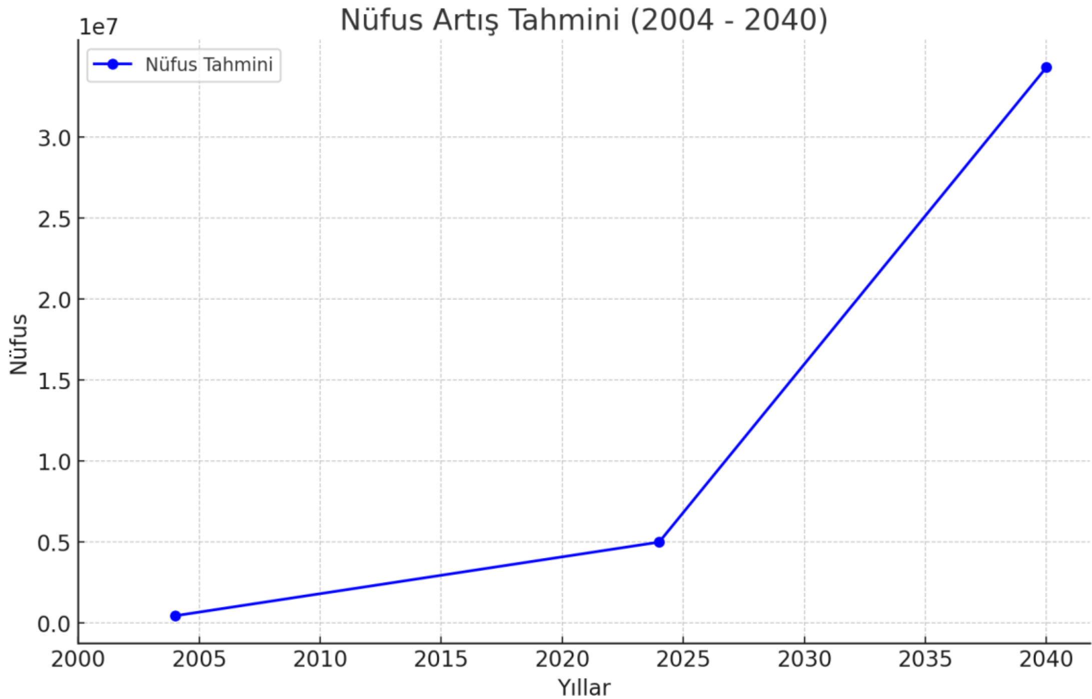
Günümüzde ülkemiz olan Türkiye Cumhuriyetinde parlamentodan yükselen sesler sonrası ortaya çıkan ve toplumsal bir sorun haline gelerek krizi tetikleyen bir sorun olan başıboş/sokak köpeklerinin geçmişi, olayların akıbeti, durumu ve bunun üzerine verilebilecek birkaç çözüm yoluna bu yazımızda değineceğiz. Keyifli okumalar.

Başıboş köpek ya da sokak köpeği, şehir, köy veya kasaba gibi içinde toplumları barındıran alanlarda kimsesiz veya sahiplenmemiş köpeklere verilen genel bir isimdir. Bu isme tabi olan canlılar ayrıca sahipleri veya bir üst soyları tarafından terk edilme durumlarında da bulunmaları söz konusudur.

Başıboş köpekler taşıdıkları zoonoz hastalıkları(bkz:kuduz), insanları korkutmaları ve ekolojik anlamda tavşan,kedi ve hatta kuşlar dahil olmak üzere birçok canlı için de yaşamalarına problem çıkartmaktadır. Wikipedia'dan aldığımız/kullandığımız verilere göre, 2021 yılı itibariyle başıboş sokak köpekleri 200 küsür kadar canlı türünün yok olmasına da sebebiyet vermiştir.

Dünya Sağlık Örgütünün verilerine göre, başıboş-sokak köpeklerinin dünya üzerinde yaklaşık 200 milyon nüfusa sahip olduğu söylenilmektedir. Ne kadar doğru veya ne kadar yanlış olduğu bilinmeksizin Türkiye Cumhuriyetinde bu sayı yaklaşık 5 milyon küsürata ulaşmaktadır fakat 2004 yılında 5199 sayılı Hayvan Koruma Kanunun çıkarıldığı dönemde Türkiyede yaklaşık 450 bin civarında başı-boş sokak köpeklerinin bulunduğu iddia edilmiştir. Bu istatistiği grafiğe veya matematiğe dökecek olursak 2004 senesinden 2024 senesine kadar yaklaşık 20 yılda başı boş köpeklerin sayısı on bir-on iki kat civarında artmıştır. Yaptığımız hesaplamalar neticesinde sokak köpeklerinin üremesi bu şekilde ilerlemeye devam ettiği taktirde 2040 yılında 34,322,269 kadar sokak köpeği Türkiye Cumhuriyeti sınırlarında olacaktır tabi 2004 ve 2024 yıllarında iddia edilen istatistikler doğruysa.

Peki bu kadar çok sokak köpeği bizler için ne gibi problemler ve ne gibi pozitif durumlar doğuracak ? Öncelikle ülkemizde sokak köpeklerinin tarihçesine bakılması yerinde olacaktır.

Sokak köpekleri problemi, sadece vatanımız olan Türkiye Cumhuriyeti dönemi ile sınırlı kalmayıp ülkemizin öncesi olan Osmanlı İmparatorluğuna kadar dayanan bir problemdir. Osmanlıda İbrahim Şinasinin çıkardığı, Üstad Namık Kemal'in de bir dönem basımını üstlendiği **Tasvir-i Efkar** isimli gazetesinin bazı basımlarında başıboş köpek sorununa değinilmiştir. Başıboş köpek sorunu Tanzimat Dönemi sonrası Batılaşma akımının başlaması ile birlikte köpeklerin itlafı başlamıştır. Sultan 2. Mahmut'un isteğiyle sokak köpekleri İstanbulda toplatılarak Hayırsız Adaya gönderilmiştir. Sokak köpeklerinin hayırsız adada bulunduğu dönem her ne kadar hoş gözükse de yeni hastalıkların da getirisine sebebiyet vermiştir. Çünkü yiyecek bir şey bulamayan sokak köpekleri birbirini yemişlerdir ve sonucunda yeni tür hastalıkların çıkmasına neden olmuşlardır. Daha sonrasında 2.Abdulhamit döneminde sokak köpekleri tekrar toplum hayatına entegre ediliyor. Burada geçilmemesi gereken hüsus 2.Abdülhamit sokak köpeklerinden ziyade, Kuduz hastalığının üzerinde duruyor. Fransa'ya heyet göndererek hastalık üzerine araştırma yaptırıyor ve daha sonrasında Dünya üzerindeki Üçüncü Kuduz Enstitüsünü, İstanbul'da kurdurtuyor. Dönemin Padişahı 2.Abdülhamit'in çabaları İstanbul üzerinden olumlu sonuç veriyor ve hatta Kuduz oranının sıfıra kadar bile düştüğü söyleniliyor. Daha sonrasında 1908'de 2.Abdülhamit, İttihat Terrakinin kendisini tahtından indirmesiyle otoritesi çöküyor ve zamanın getirdiği savaş problemleri ve büyük toprak kaybının verdiği telaş neticesinde sokak köpeklerinin itlafı tekrar söz konusu oluyor. 1910'da, daha önce Dahiliye Nazırlığı yapmış dönemin İstanbul belediye başkanı Suphi Bey'in talimatıyla köpek itlafı başlıyor. Bazı köpekler itlaf ediliyor fakat birçoğu tekrar Hayırsız Ada'ya sürgün ediliyor. Ve hatta o dönemin kaynaklarında geçen bir yazıya göre Sokak Köpeklerini seven halk kitleleri, sokak köpekleri için her gün sandal ile yemek gönderirmiş. İmparatorluk rejiminden Cumhuriyet rejimine geçişle birlikte Cumhuriyet rejimimizin kurucusu olan Ulu önder Mustafa Kemal Atatürk'ün çıkarttığı 2123 sayılı Resmi Gazetede bulunan Genelge ile Sokak köpeklerinin itlafı kesin bir şekilde gündeme gelmiştir. Yayımlanan genelgede kuduz oranının oldukça arttığını ve daha önceki çabaların sonuçsuz kalması üzerine yazılmıştır. Ayrıca başıboş sokak köpeklerinin gerekirse kurşunla itlaf edileceği yazılmıştır. Sahipli köpeklerinse ağızlıksız gezemeyeceğinin de itinayla üzerinde durulmuştur. 1932 yılından 2004 yılına kadar sorunsuz bir şekilde ilerleyen bu süreç, Adalet ve Kalkınma partisinin iktidara gelmesiyle tekrar vuku bulmuştur. Dönemin hükümetinin çıkardığı 5199 sayılı kanun ile birlikte hayvan hakları korunmaya başlanmış; Avrupa sözleşmeleri ve toplumun genel kültürü bu süreç üzerinde etkili olmuştur. Fakat ilerleyen zaman diliminde bu kanun birçok kez askıya alınma süreci yaşamış ve son olarak 2021 senesinde kanun değişikliği ile on bir madde değiştirilmiş ve ek olarak beş madde daha eklenmiştir. Yapılan değişiklikler istenilen etkiyi yaratmamıştır. Tarım ve Orman Bakanlığının verdiği rapora göre Dünya Sağlık Örgütü Türkiye'yi, Kuduz hastalığına yakalanma oranı yüksek ülkeler sınıfına ekledi. **Kist hidatik** hastalığı 2005-2019 arasında 8,8 kat arttı. Ek olaraktan Son 2 yılda

50'si çocuk olmak üzere 107 kişi köpek saldırılarında hayatını kaybetti. Bu durum göstermektedir ki günümüzde yeni bir köpek itlafı için ülkemizde uygun koşullar oluşmuştur.

Her ne kadar günümüzde sokak köpeklerinin her zaman negatif yönleri üzerinde durulsa da sokak köpeklerinin toplum nezrinde birçok pozitif katkısı söz konusudur.

Sokak köpekleri ekolojinin yani Ekosistem dengesinin devamlılığı için şart olarak bulunmaktadır. Sokak köpekleri çevredeki çöpleri ve diğer atıkları yiyerek çevredeki çöp miktarını azaltmaktadır. Ayrıca diğer önemli bir hüsus sokak köpekleri fare, kedi vb. türler ile de beslenerek çevredeki ekoloji zincirini pozitif bir yönde korumaktadırlar. Fakat diğer kötü bir husus ise şu an sokak köpeklerinin o zincirin en üst tabakasında yer almasıdır. Sokak köpeklerinin bazıları toplum nezrinde sosyal katkı açısından olumlu bir rol almaktadır. Hayvansever bazı insanların içlerinde barınan hayvan sevgisini karşılamaktadırlar.Bütün Sokak Köpekleri olayları dışında, sokak köpekleri ayrıca toplumsal bilincin oluşmasında da bir nebze rol oynamaktadır.

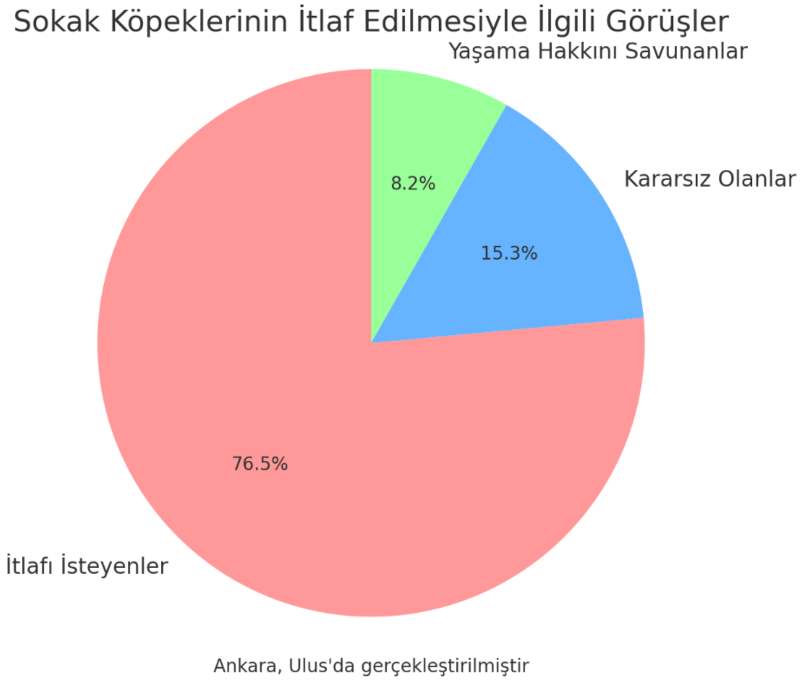
Fakat bütün bunlar başıboş sokak köpeklerinin varlığını ülkemizde sürdürmesi açısından yeterli değildir. Peki bu durum için bizim uygun bulduğumuz çözüm önerisi nedir?

Sokak köpeklerinin varlığını koruması ve onların yaşama hakkı olduğuna inanıyoruz fakat hukuken bir hakkın varlığı, diğer bir hakkın ihlal edilmesine kadardır. Ve şimdi görmekteyiz ki sokak köpekleri toplum için oldukça yüksek bir problem oluşturmaktadır. Bu sebeple sokak köpeklerinin yaşama hakkı ellerinden alınabilir, tıpkı 1932'de yayımlanan yönerge gibi bir sisteme gidilebilir. Fakat unutulmamalıdır ki 1932'de yayımlanan yönergenin olduğu dönem, bütün bir dünya büyük bir savaştan yeni kurtulmuştu. O dönemki silah kullanımı, şu anki silah kullanım oranına misliyle fazla idi. Bugün köpek itilafı için halkı silahlandırmak düşüncesine geçilirse kamu güvenliği tehlikeye atılmış olur. Ve diğer yandan köpekleri itlaf etmek için harcanacak miktarlar da dudak uçuklatmaktadır. Peki köpekler için izlenebilecek en iyi yolu nedir ?

Köpeklerin olduğu gibi serbest bırakılması toplum sağlığı açısından problem yaratırken, köpeklerin itlaf edilmesi de devlet açısından büyük bir bütçe problemi yaratacaktır. Bu sebeple bu iki durumun pas geçilmesi devlet, halk ve köpek ırkı için yerinde olacaktır. Burada izlenebilecek en iyi yol, köpeklerin toplanarak 1 ay barınakta tutulması ve sahiplendirilmesidir. Veya buna ek olaraktan köpekler mahalle parkları gibi alanlarda devlet tekelindeki görevliler ile birlikte barınakta yaşamlarını da sürdürebilirler. Bunu istememizdeki temel sebep köpek türünün devamlılığının sağlanması ve ekolojik olarak toplumun korunmasıdır. Aynı zamanda parkların yanına açılacak barınma yerleri köpek bakıcıları için ayrı bir iş kolu kazandıracağı için böylelikle işsizlikte bir nebze düşürülebilir. Bütün bunların dışında geriye kalan köpekler içinse en iyi olacak şey satılmaları. **Peki bu köpekleri kime satacağız ?**

Geriye kalan köpeklerin itlaf edilmesindeki maaliyetten ziyade devlet açısından yeni bir gelir kaynağı oluşturulabilecek bir durum söz konusuyken itlaf yerine köpeklerin Çin Halk Cumhuriyeti, Tayvan, Gana, Nijerya, Hindistan ve hatta İsviçre gibi ülkelere satılması/ihraç edilmesi, Türkiye Cumhuriyetinin bekası için yerinde olacaktır. Böylelikle köpeklerin artan sayısı düşürülecek, daha güvenli ve sağlıklı bir sokak yapısı Türkiye Cumhuriyetine hakimiyet kuracaktır. Ayrıca bu durum Türkiye Cumhuriyetini maddi açıdan rahatlacak ve böylelikle yeni projelere daha hızlı erişim sağlanabilecektir. Bu köpek satımına örnek olarak domuz çiftliklerini örnek verebiliriz. Büyük bir çoğunluğu müslüman olan Türkiye Cumhuriyeti halkı domuz eti tüketmemektedir lakin Türk halkının domuz eti tüketmemesine karşın domuz çiftlikleri vatanımızda bulunmaktadır. Buradaki temel hüsus yakındaki yabancı devletlerin, domuz eti tüketimine meyilli olmasından kaynaklı ihracattır.

Anketler

Ankara, Ulus'da gerçekleştirilmiştir

Ankara, Ulus'da 85 kişiye sorduğumuz sorularda, büyük bir çoğunluk(65 kişi) seçimini köpeklerin itlaf edilmesinden yana kullandı. Bunun temel sebebi, o semtte bulunan kişilerin yaşadığı çevredeki köpek sorunu. Bu kişiler günlük yaşantısını yaya olarak idame eden, yaşadığı semtte/bölgede köpek sorunu ile daha fazla yüzleşmek zorunda kalan bireylerdi. İtlaf'a karşı çıkan azınlık kesim(7 kişi), genellikle lüks otomobile sahip ve ayrıca kendilerinin de evcil hayvana sahip olduklarını belirten müstakil yapılı evlerde yaşayan insanlardı. Burada çıkartmamız gereken sonuç, yaşanılan hayat tarzı bu yöndeki görüşler için belirleyici oldu. Demek ki yaşanılan çevre ile sürülen hayat tarzı köpeklerin itlafı konusunda yol gösterebiliyor.

Sokak Köpekleri ...

İtlaf edilmeli.	**50%**
'nin yaşama hakkı vardır.	23%
Bu konuda kararsızım.	28%

40 votes• Final results

Üstte gördüğünüz anket ise hukukçular ve hukuk öğrencilerin sıklıkta bulunduğu bir twitter grubunda yapılmıştır. Kimin hangi yönde seçim yaptığını bilmediğimiz dolayısıyla yorumlama yapamıyoruz fakat sokak köpeklerinin sadece belirli bir sınıf zümre veya yaş grubu için problem yaratmadığının en basit göstergesi diyebiliriz. Hemen hemen toplumun her kesiminden, başta genç yaştaki bireyler olmak üzere bu durumun oldukça üzerinde duruluyor.

İtlaf edilmeli. (51 votes)	54%
Yaşama hakları vardır. (32 votes)	34%
Bu konu hakkında bir şey düşünmüyorum/ kararsız. (11 votes)	12%

Kendi bireysel instagram hesabımda yaptığım kısa süreli ankette ise toplam 96 oy kullanıldı. Köpeklerin itlaf edilmesinden yana olan tarafın büyük bir çoğunluğun cinsiyeti erkekti. Kişilerin büyük bir çoğunluğu toplumun yok edilmeye çalışan orta sınıfında yer alan bireylerdi. Sokak köpeklerinden yana en çok mağdur olan taraf; hem üst ve alt sınıfın hezeyanında kalan orta sınıftı. Çünkü üst sınıftan bir insan, sokak köpekleriyle muhattap olmaya zamanı olmazken; alt sınıftan bir insanınsa sokak köpeklerine hali hazırda alıştığına ve nasıl eğitileceğini bildiği için problem yaşamadığına şahit oluyoruz.

Köpeklerin yaşama hakkının bulunduğunu belirten seçeneği seçen bireylerin büyük bir çoğunluğunun cinsiyeti kadın veya toplumun üst kesiminde yaşayan insanlardı. İlginç bir belirtiydi ki kadınların neredeyse hepsi, sınıf fark etmeksizin köpeklerin yaşama hakkı olduğunu

belirtti. Muhtemel ki modernleşen hukuki hak kavramında; kadınlar, kadın-erkek eşitlik çabasının aynısını insan-hayvan kavramının üstünde görmek istemesi veya kendi haklarının da geçmişte ihlal edilmesiyle bu olaya bir tık daha empatili şekilde bakıyor olması bu sonucu doğurduğunu düşünüyoruz.

Umuyoruz ki ülkemiz için köpek problemi büyük bir sorun haline gelmeden sona erer, okuduğunuz için en içten dileklerimizle teşekkür ediyoruz.

Yazan: M. Şükrü Aydın.

Derleyen: Alparslan Türkeş Sancaktar.

Kullandığımız Kaynaklar:

https://tr.wikipedia.org/wiki/Hay%C4%B1rs%C4%B1zada_S%C3%BCrg%C3%BCn%C3%BC

https://tr.wikipedia.org/wiki/Ba%C5%9F%C4%B1bo%C5%9F_k%C3%B6pek

https://www.four-paws.org/campaigns-topics/topics/help-for-stray-animals/stray-animals-pets-without-a-home

https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=5199&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5https://resmigazete.gov.tr/arsiv/2123.pdf